

Ez dadila umorea falta!

Ezagutzen duzu ETBko *Barre Librea* umorezko saioa? Bada, *Garbizaleak* atala ikusita, ikasi eta barre egin ahalko duzu, ikas-prozesua ere, umorez hartzea komeni baita!

Sekuentzia honetan, hau egin dezakezu:

- Umorezko saio batzuk ezagutu eta gaiari buruz aritu.
- Umorezko esketx baten gai nagusia asmatu.
- Akatsak eta gaizki-ulertuak identifikatu.
- A itsatsiari buruzko ariketak egin.
- Hizkuntzekin izandako gaizki-ulertuekin zerikusia duten anekdotak kontatu.



EITB

Ikusi aurretik

1. Umorezko saioak euskaraz

Hau etxean egin dezakezu. Ezagutzen al dituzu hemen beheko umorezko saioak? Arakatu Interneten (eu.wikipedia.org, EITBren webgunea, Youtube...), ea zer topatzen duzun. Idatzi horietako bakoitzari buruzko oinarrizko informazioa, aurrerago zure ikaskideekin partekatzeko.

Irrikitown _____

Wazemank _____

Barre Librea! _____

Besterik topatu duzu? _____



BAKARKA



TALDEAN

2. Umorezko saioak gustuko dituzu?

Kontatu ikaskideei aurreko jarduerako saioei buruz jasotakoa. Azaldu esketxen bat ikusi ote duzun ere. Ondoren, erantzun galdera hauei eta erantzunak ikaskideekin komentatu.

- Gustatzen zaizkizu umorezko saioak?
- Zein umorezko saio ezagutu duzu? Noiz eta non ematen zuten?
- Eta, gaur egun, zer dago?
- Gustatzen zaizkizu bakarriketak? Zein umorista ezagutzen duzu?
- Joan zara inora umorezko bakarriketaren bat ikustera? Nor ikustera? Non?
- Badago esketxen bat oraindik ere gogoan duzuna eta barre eragiten dizuna?
- Zer moduzkoa zara txisteak kontatzen? Gustuko dituzu?



Aitziber Garmendia eta Jon Plazaola Barre Librea aurkezten. EITB

Ikusi bitartean



TALDEAN

3. “Garbizaleak” atala

Ikusi Barre Librea saioko “Garbizaleak” atala, ea gustuko duzun! Ondoren, aukeratu laburpen zuzena. Alderatu zure aukera ikaskideekin.

A

Pasarte horretan, polizia linguistikoko kideak ohartzen dira hiletan daudenak euren neba-arrebak direla, eta, ikusita zeinen euskara-maila negargarria duten, lur jota geratzen dira.

B

Pasarte horretan, aitaren hiletan dauden neba-arrebek pentsatzen dute polizia linguistikoko kideak euren neba-arrebak direla, horrela ez izan arren.

etb


Garbizaleak (Barre Librea)



Erantzun zuzena
7. orrialdean dago.



TALDEAN

5. Akatsak eta hanka-sartzeak

Testuingurua ezagututa, esan esaldi hauek zuzenak diren. Ezezkoan, zuzendu itzazu. Ondoren, alderatu zuk egindakoa ikaskide batekin.

1. Ez zaitugu ahaztuko, aitatxo!
2. Zuk erakutsi zenigun euskara maitatzera.
3. Ba, gure aita horrela esaten zuen...
4. Orduan, zuek... gu... anaiak gara?
5. Aitak bizitza sekretua zeukan?
6. Zuek zer dakizue guk ez dakigula?
7. Aita, beste famili bat izan zenuen!
8. Orduan, zure anaia eta arreba garete?
9. Orduan, gure aitak *tuboak* jarri zizkion gure amari?
10. Goazen, guk ez dugu tipo hori ezagutzen.
11. Badakizu zer den gehien *dolitzen* nauena?
12. Bueno, familia! Ikusiko gara.



2. Zure ustez, zein izan da gaizki-ulertu nagusia? Idatzi behean.

3. Zein akatsek eragin dute gaizki-ulertu nagusi hori? Markatu X batez.



Erantzunak jakiteko, ikusi berriro bideo-pasartea, eta egon adi polizia linguistikoaren azalpenei. Zalantzarik geratu bazaizu, 7. orrialdean daude erantzunak.

Ikusi ondoren

6. A itsatsia, famili-A!

Pasadizoan zenbait akats entzun ditugu. Bada, orain, horietako bati helduko diogu; hartara, ez dugu horrelako gaizki-ulerturik jasan beharko! Famili-a bakarra nahikoa dugu-eta!

A ITSATSIA, FAMILI-A!



GRAMATIKA- AZALPENAK

Hitz batzuek berezkoa dute amaieran **a letra**; hau da, artikulua ez dena. Esaten da hitz horiek **a** itsatsia dutela. Hitz batek **a** itsatsia duen ala ez jakiteko, **nahikoa da hiztegian begiratzea**.

- **Kontuan izan** behar da azken **a hori ez dela galtzen** hitzaren ondoren zenbatzaileraren bat (*bat, batzuk, asko...*) edo adjektibo bat jartzen denean: *hizkuntz bat (> hizkuntzA bat); *ohitur zaharra (> ohiturA zaharra).
- **Salbuespena bi kasu hauetan** dago:
 - Deklinatzean: a + -a = a (uda + -a = uda (*udaa); a + -e = e (alaba + -ek = alabek (*alabaek); alaba + -on = alabon (*alabaon).
 - Hitz-elkartean: hizkuntza(-)arazoa / hizkuntz arazoa (biak dira zuzenak)
- **Kontuan izan** behar da, azken **a hori ez dela galtzen mugagabe** deklinatzean: *zenbait animaliek (> zenbait animaliak)
- **Komeni da gogoratzea a** itsatsia **duten izen bereziak ere badirela**. Halaxe gertatzen da, esaterako, Donostia izenarekin, eta hortik dator Donostiatik, Donostiako, Donostiara eta abar (*Donositik, *Donostira...) esan beharra.

Iturria: euskaltzaindia.eus



BAKARRA

Ulertu duzu? Bada, esan: esaldi hauek zuzenak dira? Ezezkoan, zuzendu.

1. Informazio hori sakeleko telefonoan daukat.
2. Ordenean jar zaitezte!
3. Gauz asko ikusi ditugu gaur.
4. Anai zaharra ikusi dut.
5. Hainbat pertsonak esan du(te) hori.
6. Atzo Ermuara joan nintzen, Bizkaiako barnealdera.
7. Bihar, aldiz, Iruñeara joango naiz, Nafarrora.



Erantzunak 7. orrialdean daude.



TALDEAN

7. Hizkuntzak eta hanka-sartzeak

Pentsatu eta azaldu ikaskideei anekdotaren bat, hizkuntza bat ondo ez menderatzeagatik gertatu zaizun zerbait, adibidean bezala; inguruko norbaiti gertatutakoa ere izan daiteke.



Adibidea:

Euskara ikasten hasi nintzenean, oso zaila egiten zitzaidan “naiz” eta “dut” bereiztea; horregatik, behin, “gosaldu naiz” esan nuen, eta denek barre egin zuten. Hanka-sartzea ulertu nuenean, nik ere bai.

Hona hemen ideia batzuk (ez dituzu derrigor erantzun behar):

- Euskara ikasteko prozesuan, izan duzu norbaitekin gaizki-ulerturik? Noiz? Non? Nola sentitu zinen?
- Badakizu beste hizkuntzarik? Zein? Ez duzu inoiz hanka-sartze barregarrik egin ikas-prozesuan? Eta, kalean?
- Akatsak egiten dituzunean, nola sentitzen zara? Zeure buruaz barre egiteko gai zara? Zein da lotsa gehien pasarazi dizun hanka-sartzea?
- Bidaietan, izan duzu inoiz hizkuntzarekin arazorik? Nolako arazoak izan dira? Nola moldatu zara? Gogoan duzu anekdota barregarriren bat?



PxHere

Esaldiok erabil ditzakezu:

- Behin, klasean nengoela, hitz bat gaizki apuntatu nuen koadernoan, eta...
- Oso barregarria izan zen; horrelakoetan, onena da zeure buruaz barre egitea.
- Nik gogoan dut bidaia batean okindegi batean sartu nintzela ogia eskatzera eta...
- Behin, oporretan nengoela, leku batera iristeko argibideak eskatu eta... konturatu nintzenerako, berandu zen...

Informazio osagarria



BAKARKA



8. Gehiago ikusi nahi?

Etxean hau egin dezakezu: euskarazko umorezko saio gehiago ezagutu. Hartara, euskara aberasteaz gain, ondo pasatuko duzu!

Youtuben esketx laburrak topa ditzakezu, esate baterako hauek (gustatuz gero, erreprodukzio-zerrendan ehunka esketx gehiago topatuko dituzu):

Nocilla hitzak erotu egiten du Nekanetxo (Barre Librea).

Ergatibo akatsak zure bikotekideari jendaurrean

zuzentzearen arriskuak (Irrikitown).

Wazemank (2005 - 2006) 2. Atala



Etbon webgunean *Barre Librea* saioaren bi **denboraldiak osorik** topa ditzakezu, eta baita *Wazemanken* hiru denboraldiak ere. Zoaz eta ikusi!

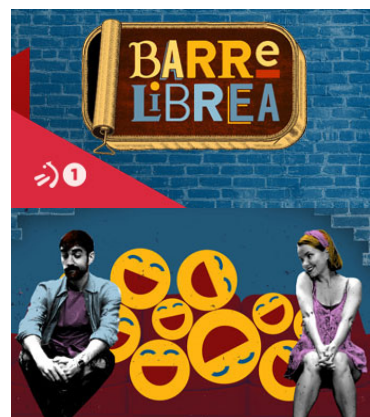
<https://etbon.eus/s/barre-librea>

<https://etbon.eus/s/wazemank>



Wazemanken hiru denboraldiak **Primeranen ere** topa ditzakezu: <https://primeran.eus/s/wazemank> (doako streaming plataforma digitala da)

Nahi baduzu, parteka ezazu gehien gustatu zaizun saioaren edo esketxaren esteka irakasle edo ikaskide batekin, ea gustuko duen! Agian berak ere izango du baten bat buruan zurekin partekatzeko!



Irudiak: EITB

Esaldiok erabil ditzakezu:

- *Saio/esketx hori izugarri gustatu zait*
- *Kristoren barreak egin ditut pasarte ikusten!*
- *Ikus dezazun gomendatzen dizut*
- *Ea gustatzen zaizun!*

Erronka:

Umorezko saio horiek gustatu baldin bazaizkizu, hona hemen erronka bat: ikusi egunean bideo-pasarte bat!

ERANTZUNAK

4. “Garbizaleak” atala

B da laburpen zuzena.

5. Akatsak eta hanka-sartzeak

1. Ez zaitugu ahaztuko, aitatzxo! > Zuzena da
2. Zuk erakutsi zenigun euskara maitatzera. > maitatzen
- X. Ba, gure aita horrela esaten zuen... > aitak
- X. Orduan, zuek... gu... anaiak gara? > “neba-arrebak” (edo “anai-arrebak”)
- X. Aitak bizitza sekretua zeukan? > ezkutuko bizitza (jatorragoa da)
- X. Zuek zer dakizue guk ez dakigula? > dakiguna/dakigunik (erlatiboa da. Kontuz! gaztelerazko “que” guztiak ez dira -(e)la euskaraz)
- X. Aita, beste famili bat izan zenuen! > familiaA bat (A itsatsia dauka)
- X. Orduan, zure anaia eta arreba garete? (kontuz! Neskak neskari ahizpa esan behar dio, eta neskak mutilari neba edo anaia, euskalkiaren arabera) / garete > gara
- X. Orduan, gure aitak tuboak jarri zizkion gure amari? > adarrak jarri/ipini
10. Goazen, guk ez dugu tipo hori ezagutzen. > Zuzena da
11. Badakizu zer den gehien dolitzen nauena? > mintzen nauena
12. Bueno, familia! Ikusiko gara. > ikusiko dugu elkar

Gaizki-ulertu nagusia izan da batzuk akatsak zuzentzen ari direla, formari begira; besteak, aldiz, edukiari begira (horregatik, zuzendutako esaldiak egia direla ulertu dute; alegia, familia direla, besteek dena dakitela, aita hobeto ezagutzen dutela...)

X batez markatu ditugun akatsek eragin dute gaizki-ulertua; gainerakoek, ez dute nahasteen eragin zuzenik izan.

6. A itsatsia, famili-A!

1. Sakelako¹; 2. Ordenan¹; 3. Gauza¹; 4. Anaia¹; 5. Pertsonak²; 6. Ermura / Bizkaiko³; 7. Iruñera / Nafarroara³

¹ a itsatsia dute.

² a itsatsia du eta azken a hori ez da galtzen mugagabeen deklinatzean.

³ Informazio gehiago: → izen berezi artikuludunak eta a itsatsidunak (euskaltzaindia.eus)

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Sinvergüenza samarra. Nahiko *sinvergüenza*.

Zein nekeza den. Zein zaila den.

Utikan! Alde hemendik!

TRANSKRIPZIOA

Familiako emakumea: Ez zaitugu ahaztuko, aitatxo!

Familiako gizona: Zuk erakutsi zenigun euskara maitatzera, bizitza maitatzera.

Polizia gizona: "Maitatzen erakutsi" esan behar da.

Polizia emakumea: Eta ez "maitatzera erakutsi".

Bi poliziak: "Zatzaizkit, natzaio". Polizia linguistikoa.

Familiako gizona: Ba, gure aita horrela esaten zuen...

Polizia gizona: A! "Gure aitak".

Familiako emakumea: E?, nola "zuen aita"?

Familiako gizona: Orduan, zuek... gu... anaiak gara?

Polizia emakumea: "Anaiak", ez...

Familiako emakumea: Eskerrak!

Polizia emakumea: ... "neba-arrebak".

Familiako emakumea: Nola "neba-arrebak"? Aitak bizitza sekretua zeukan?

Polizia gizona: "Ezkutuko" bizitza.

Familiako gizona: Zuek zer dakizue guk ez dakigula?

Polizia gizona: "Dakiguna!".

Familiako emakumea: Haiek badakite, eta guk ez dakigu? Aita, beste famili bat izan zenuen!

Polizia emakumea: "Beste famili bat", ez.

Familiako gizona: Buatxabal, eskerrak!

Polizia gizona: Aaaaaaa! Aaaaaaa! "Famili-a". Zuen aitak beste "famili-a" bat izan zuen.

Familiako emakumea: Orduan, zure anaia eta arreba garete (gara)?

Polizia gizona: Ez.

Polizia emakumea: Zu neska zarenez, bera zure neba eta ni zure ahizpa.

Familiako gizona: Osea (Alegia), orduan, gure aitak *tuboak* jarri zizkion gure amari?

Polizia gizona: "Tuboak", ez.

Polizia emakumea: "Adarrak" esaten da: "Aitak adarrak ipini zizkion amari".

Bi poliziak: "Zuen aitak amari kriston adarrak ipini".

Familiako emakumea: *Si ya sabía yo!*

Polizia gizona: "Banengoen ba ni!".

Familiako emakumea: Zuk (Zu) ere? Aita ez zen parte onekoa, ez.

Familiako gizona: Beti izan da *sinvergüenza* samarra, tio, sí.

Polizia emakumea: “Lotsagabe”, “txorigaldu”, “txakurmuxu” edo “zirtzila”.

Familiako emakumea: Ai, hauek ondo ezagutzen zuten, bai.

Familiako gizona: Goazen, guk ez dugu tipo hori ezagutzen.

Familiako emakumea: Badakizu zer den gehien *dolitzen* (mintzen) nauena?

Familiako gizona: Zer?

Familiako emakumea: Seme (seme-alaba) hauei euskara guri baino askoz hobeto erakutsi gaitez... gintuz... gaitz... Ai, *ya* ez dakit...

Familiako gizona: Bueno, familia! Ikusiko gara.

Polizia gizona: “Elkar ikusiko dugu”.

Familiako gizona: Bueno, hori, anaia edo arreba edo ahizp... *Yo qué se* (Nik zer dakit).
Benga!

Polizia emakumea: Inork ez zigun esan euskalduna izatea zein nekeza den.

Bi poliziak: Gora euskara batua! Gora! Utikan euskara banatua! Utikan! Garbizaleak gara...

Polizia gizona: Agur, aitatxo.

Polizia emakumea: Zer!?